

โรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์

(Rabies in Animals)

ในปี พ.ศ. 2557 สำนักควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์ ได้รวบรวมผลการตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้าจากการส่งตรวจหัวสัตว์ด้วยวิธี Fluorescence Antibody Technique จากห้องปฏิบัติการทั้งของกรมปศุสัตว์ และของสถานเสาวภา สภากาชาดไทย พบว่ามีการส่งตรวจหัวสัตว์ชนิดต่าง ๆ เพื่อวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้า 75 จังหวัด รวม 4,385 ตัวอย่าง (81.58) (ตารางที่ 1) แบ่งเป็นตัวอย่างเพื่อการชันสูตรโรค 808 ตัวอย่าง ร้อยละ 18.42 เพื่อการรับรองสถานะปลอดจากโรคพิษสุนัขบ้า 3,577 ตัวอย่าง ผลการชันสูตรให้ผลบวกต่อโรคพิษสุนัขบ้าจำนวน 250 ตัวอย่าง ร้อยละ 30.94 แบ่งเป็นตัวอย่างเพื่อการชันสูตรโรค จำนวน 240 ตัวอย่าง และ ตัวอย่างเพื่อการรับรองสถานะปลอดจากโรคพิษสุนัขบ้า 10 ตัวอย่าง

ตัวอย่างเพื่อการชันสูตรเป็นตัวอย่างจากสุนัข 625 ตัวอย่าง ร้อยละ 77.4 รองลงมา เป็นแมว 130 ตัวอย่าง (16.1%) หนู 16 ตัวอย่าง (2.0%) โค 12 ตัวอย่าง (1.5%) และกระต่าย 6 ตัวอย่าง (0.7%) ที่เหลือเป็นสัตว์ชนิดอื่น ๆ รวม 19 ตัวอย่าง (2.4%) ตัวอย่าง เพื่อการรับรองสถานะปลอดจากโรคพิษสุนัขบ้าเป็นตัวอย่างจากสุนัข 1,791 ตัวอย่าง ร้อยละ 50.1 รองลงมา เป็นหนู 1,057 ตัวอย่าง (29.5%) แมว 589 ตัวอย่าง (16.5%) และสัตว์ชนิดอื่น ๆ รวม 120 ตัวอย่าง (3.4%) (ตารางที่ 2)

ตัวอย่างที่ให้ผลบวกต่อโรคพิษสุนัขบ้า 250 ตัวอย่าง เป็นตัวอย่างสุนัข 230 ตัวอย่าง ร้อยละ 92.0 โค 11 ตัวอย่าง (4.4%) แมว 6 ตัวอย่าง (2.4%) และอื่น ๆ 3 ตัวอย่าง (1.2%) ตัวอย่างที่ส่งตรวจทางห้องปฏิบัติการที่ให้ผลบวกนั้น พบได้ตลอดทั้งปีมีค่ามัธยฐาน 21 ตัวอย่างต่อเดือน (พิสัย 13 - 30 ตัวอย่างต่อเดือน) จังหวัดที่พบตัวอย่างเป็นโรคพิษสุนัขบ้าสูงสุด 5 อันดับแรก คือ กรุงเทพมหานคร 53 ตัวอย่าง สงขลา 42 ตัวอย่าง ฉะเชิงเทรา 27 ตัวอย่าง เชียงราย 26 ตัวอย่าง ชลบุรีและอุบลราชธานี จังหวัดละ 17 ตัวอย่าง (ตารางที่ 3)

จำนวนตัวอย่างหัวสัตว์ที่ตรวจพบเชื้อโรคพิษสุนัขบ้าทั้งหมดแบ่งเป็นสัตว์เลี้ยงที่มีเจ้าของ 86 ตัวอย่าง ร้อยละ 38.4

สัตว์ไม่มีเจ้าของ 131 ตัวอย่าง (52.4%) และไม่ทราบประวัติ 23 ตัวอย่าง ร้อยละ 9.2 สามารถแยกกลุ่มอายุตัวอย่างหัวสุนัขที่ให้ผลบวกได้เป็น กลุ่มอายุมากกว่า 6 เดือน ถึง 1 ปี 5 ตัวอย่าง (2%) อายุมากกว่า 1 ปี 78 ตัวอย่าง (31.2%) และไม่ทราบกลุ่มอายุ 167 ตัวอย่าง (66.8%) กลุ่มอาการของสัตว์ที่พบผลบวกต่อเชื้อโรคพิษสุนัขบ้า พบกลุ่มอาการดุร้ายมากที่สุด 137 ตัวอย่าง ร้อยละ 54.8 อาการอื่น ๆ เช่น เสียงร้องเปลี่ยน ตื่นกลัวเป็นช่วง ๆ ชัก มีน้ำมูกไหล 66 ตัวอย่าง ร้อยละ 26.4 อาการซึม 29 ตัวอย่าง (11.6%) และไม่ทราบอาการ 18 ตัวอย่าง (7.2%)

ผู้เรียบเรียง

นพศร เกื้อตะโก และกฤษฎา ชนะชัย

สำนักควบคุมป้องกันและบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์

บรรณาธิการวิชาการ

น.สพ.ประวิทย์ ชุมเกษียร,

ดร.ส.พญ.เสาวพัทธ์ อึ้งจ้อย

ตารางที่ 1 ห้องปฏิบัติการและจำนวนตัวอย่างที่ตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้า
ประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2557

ห้องปฏิบัติการ	จำนวนส่งตรวจ (ตัวอย่าง)
สถานเสาวภา สภากาชาดไทย กรุงเทพฯ	186
สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ กรุงเทพฯ	413
ศวพ.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จ.ชลบุรี	263
ศวพ.ภาคตะวันตก จ.ราชบุรี	296
ศวพ.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน จ.ขอนแก่น	872
ศวพ.ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จ.สุรินทร์	507
ศวพ.ภาคเหนือตอนบน จ.ลำปาง	407
ศวพ.ภาคเหนือตอนล่าง จ.พิษณุโลก	805
ศวพ.ภาคใต้ จ.นครศรีธรรมราช	568
ไม่พบข้อมูลห้องปฏิบัติการ	68
รวม	4,385

ตารางที่ 2 ผลการตรวจวินิจฉัยโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ จำแนกตามชนิดสัตว์ในประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2557

ชนิดสัตว์	การตรวจเพื่อการชันสูตรโรค			การตรวจเพื่อรับรองสถานะปลอดโรค		
	จำนวนส่งตรวจ	พบเชื้อ		จำนวนส่งตรวจ	พบเชื้อ	
		จำนวน	ร้อยละ		จำนวน	ร้อยละ
สุนัข	625	220	35.2	1,791	10	0.56
แมว	130	6	4.6	589	0	0
โค	12	11	96.67	3	0	0
กระต่าย	6	0	0	8	0	0
หนู	16	0	0	1,057	0	0
สัตว์อื่น	19	3*	15.79	120	0	0
รวม	808	240	29.70	3,577	10	0.28

หมายเหตุ * กระบือ 1 ตัว

สุกร 1 ตัว

สัตว์ป่า 1 ตัว

ตารางที่ 3 จังหวัดที่ตรวจพบโรคพิษสุนัขบ้าในสัตว์ในประเทศไทย ประจำปี พ.ศ. 2557

จังหวัด	จำนวนที่ให้ผลบวก (ตัวอย่าง)
กรุงเทพมหานคร	53
สงขลา	42
ฉะเชิงเทรา	27
เชียงใหม่	26
ชลบุรี	17
อุบลราชธานี	17
เลย	15
ปราจีนบุรี	10
สมุทรปราการ	7
อำนาจเจริญ	6
ตรัง	4
มหาสารคาม	4
นครศรีธรรมราช	3
พัทลุง	3
จันทบุรี	2
มุกดาหาร	2
ศรีสะเกษ	2
สระแก้ว	2
น่าน	1
ปัตตานี	1
พิษณุโลก	1
ราชบุรี	1
สมุทรสาคร	1
สุราษฎร์ธานี	1
สุรินทร์	1
อุตรดิตถ์	1
รวม	250